

VLADISLAV DOKTOR

PREKLIATY
POKLAD
A MEČ

IKAR

VLADISLAV DOKTOR

PREKLIATY
POKLAD
A MEC

IKAR

Text © 2021 by Vladislav Doktor
Cover design © 2021 by Juraj Šramko
Slovak edition © 2021 by IKAR, a.s.

Redigoval Tomáš Szilágyi.
Korigovala Silvia Zubeková.
Obálku navrhol Juraj Šramko.
Technická redaktorka Helena Oleňová.
Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2021
ako svoju 1 697. publikáciu v elektronickej podobe.
Prvé vydanie.
Sadzba a zalomenie do strán ITEM, spol. s r. o., Bratislava.

ISBN 978-80-551-7649-9

Kapitola I.

Dvadsiateho ôsmeho mája 1620

Na mesto sa zniesla noc a iba trubačov hlas dával obyvateľom kráľovského mesta vedieť, že už je poľnoc. Zopár oneskorených opilcov vykračovalo váhavo ulicou pri Hornej bráne. V ľavom hornom okne meštianskeho domu, opierajúceho sa o Baračkovu usadlosť, sliepňalo svetlo sviečok. Muž schúlený na polorozpadnutej veľkej stoličke s vyrezávanou opierkou si usilovne niečo zapisoval do veľkej knihy.

Hodiny na mestskej veži tromi údermi kostlivca oznámili začiatok nového dňa. Z dverí hostinca U hanblivej Magdalény niekto vysotil do noci muža.

Zdalo sa, že sa pokúša vylúdiť pískajúc nejakú melódiu, ale ústa ho neposlúchali tak, ako by chcel.

V izbe osvetlenej sviečkami tieňohra z času na čas vykreslila na stene bizarné postavy. Učiteľa však väčšmi ako tieňohra zaujal pospevujúci si človek, ktorého bolo počuť pod oknami.

Otvoril narýchlo oblok a vyklonil sa, či nespozná, komu patrí podgurážený hlas. Vojak z vojska kniežata Gabriela Betlena však v tej chvíli už zašiel do ulice smerujúcej hore k hradu.

Michal Kvastnica si ešte stále vyklonený z okna pretrel unavené oči a pokračoval v prepisovaní knihy.

V Prahe neraz tak tiež kráčal ulicou, viac opitý ako triezvy tmolil sa cez most na Malú stranu do alumnea. Báł sa vtedy o svoju chorú matku. Ako veľmi sa vtedy báł, že ju stratí!

Keď už mesiac prešiel podstatnú časť svojej púte na nočnom nebi, ustala vrava aj na nádvoriach hradného vrchu a v rytierskej sieni paláca. Ba aj na hrade sa svietilo už iba v jednej izbe. Mladá grófka odriekala, kľáčiac pri posteli, oneskorene večernú modlitbu, keď do pravého okna niečo narazilo a tenko pritom zapískalo. Azda netopier. Preľaknuto sa pozrela tým smerom a o to úpenlivejšie odriekala prosby k Bohu.

Zdalo sa, že to bude tichá májová noc. Len potkany o pár poschodí nižšie hodovali na čudnej hostine. Viac by o tom vedeli rozprávať ich zakrvavené nohy. Pískanie hľadavcov behajúcich v kalužiach krvi dávalo tušiť, že na hrade v tú noc vyhral surový zločin a bezprávie nad právom.

Kapitola II.

Dvadsiateho deviateho mája 1620

Gróf Ilešházi sa ráno práve obliekal, keď mu komorník nahlásil kapitánovu žiadosť o prijatie. Videl som sa s ním včera aj predvčerom a zase otravuje, pomyslel si župan. Pavol Baračka bol veliteľom hradnej stráže odnepamäti, no Gašpar Ilešházi o ňom ktovieakú mienku nemal.

„Vražda, stala sa vražda!“ vykrikoval starý vojak, utekajúc do kasární. Župan vyzrel prekvapene z okna, ale nikoho nevidel. I tak ho ten výkrik veľmi prekvapil. Azda to len po včerajšej slávnosti ešte nejaký opitý hosť neprišiel k sebe, pomyslel si napokon.

Už o chvíľu sa však presvedčil, že to predsa len nebol iba nemiestny vtíp ožrana.

Hradný kapitán váhavo vošiel do miestnosti a uklonil sa županovi.

„Vaša milosť, požiadal som o prijatie v istej delikátnej záležitosti,“ prehovoril postarší muž.

„Á, kapitán Baračka, dobré ráno. Čo vás ku mne privádza v takú skorú hodinu? Alebo azda chcete vedieť, ako dopadli naše rokovania so šľachtou?“ usmieval sa stále v dobrej nálade Gašpar Ilešházi.

„Dobré ráno, vaša milosť. Obávam sa, že prichádzam pre oveľa komplikovanejšiu záležitosť,“ začal veliteľ hradnej posádky a spýtavo sa pozrel na sluhu, ktorý stál za ním. Župan starého muža posunkom ruky poslal preč.

„Azda ma nechcete vystrašiť hneď zrána,“ pokračoval v dobrej nálade mladý urastený Ilešházi.

Oblečený vo svojej zvyčajnej brokátovej bielej košeli s čiernym lemovaním pôsobil oproti dôstojníkovi dojmom šľachtica vychystaného na krátku prechádzku po panstve. Krátky plášť s koženým lemovaním a prestrihnutými rukávami pomáhal vyniknúť jeho štíhlejšiemu, i keď trochu nižšej postave.

Hoci si župan na luxusné oblečenie nijako nepotrpeľ, jeho žena viac než dbala o to, aby bol župan vždy oblečený pohodlne a na úrovni. Priliehavé a trochu výstredné nohavice akoby naznačovali, že trenčiansky župan má azda krivé nohy, dĺžka plášťa však predsa len stačila na to, aby táto skutočnosť zostala naďalej predmetom tajomstva županovej komnaty.

„Vec sa má tak,“ zaodfhal kapitán Baračka, akoby váhal, aké slová zvolíť, aby to, čo chce grófovi Ilešháziemu prezradiť, bolo prijaté čo najlepšie alebo, lepšie povedané, najpokojenejšie a najmiernejšie.

„Aká vec? Rozprávate v hádankách a predpokladám, že veľmi dobre viete, ako to nemám rád,“ zahriakol veliteľ trenčiansky župan a prísne naňho pozrel.

„Vec sa má tak, že sme v noci stratili troch mužov,“ vysypal zo seba veliteľ hradnej jednotky azda prostejšie, ako chcel.

„Akože stratili? Azda zbehli? Nenechajte sa vysmiať. Viem, že bolo v noci na hrade trochu rušno, to však hádam ešte nie je dôvod, aby od nás zbehli vojaci. Alebo

áno?“ hľadel nechápavo župan na prešediveného Pavla Baračku.

„Obávam sa, že mi nerozumiete,“ odvetil dôstojník.

„Tak ja vám nerozumiem! Pozrime sa, rozprávam azda inou rečou ako vy, aby sme si nerozumeli?“

„Dovoľte mi to vysvetliť,“ pokračoval čoraz skrúšenejšie kapitán.

„Dnes ráno pri striedaní stráží boli v Prašnej bašte nájdení zavraždení traja naši vojaci.“

„Zavraždení? Akože zavraždení?“ skočil mu do reči župan. „O kom to hovoríte? Ak to, čo hovoríte, je vôbec pravda,“ dodal rýchlo gróf Ilešházi, nechápavo hľadiac na hradného kapitána.

„Martin Vlk, Šimon Pekárik a Ondrej Malíček boli zavraždení,“ dodal smutne kapitán.

„Boli čo?“ neveril vlastným ušiam Ilešházi. „Kedy? To nemyslíte vážne! Veď v noci sme tu mali na slávnostnej večeri príslušníkov šľachtických rodín z celej Trenčianskej župy. Hrad bol plný znamenitých mužov. Niektorí z nich sa vyznamenali v bojoch s Turkami a vy mi azda chcete povedať, že na našom hrade sa v túto noc vraždilo?“ vychrlil na Baračku nahnevane župan spolu s dávkou slín, ktoré mu sem-tam vyletovali nekontrolovane z úst a Baračka zopár z nich pocítil na vlastnej tvári.

Všetky tie sliny ho pálili ako žeravé uhlíky ohňa, ktoré sa mu ostro zabodávali do tváre a on s nimi nemohol nič robiť.

Akoby sa pod ich páľavou čoraz viac a viac prepadával do nejakého zlého sna, pred ktorým bol doteraz dostatočne chránený a nevedno prečo sa táto ochrana pominula.

„Počúvate ma?“ ziapal naňho Ilešházi.

„Pravdaže, pravdaže vás počúvam, vaša milosť,“ habkal kapitán.

„Tak mi konečne vysvetlite, čo sa stalo,“ zrúkol na kapitána župan.

„Ráno pri striedaní stráží sa pobrali traja vojaci, ktorí mali mať stráž v Prašnej bašte, vystriedať starého Martina Vlka, Šimona Pekárika a Ondreja Malíčka, ale po chvíli vybehol jeden z nich za mnou naspäť do kasárne a ako zmyslov zbavený koktal stále niečo o krvi a mŕtvych. Hlas mu vynechával, chvíľami ho napínalo, nebolo mu vôbec rozumieť, ale stále ma niekam ťahal. Išiel som teda s ním, aby som sa dozvedel, čo sa stalo. Hneď ako sme vošli dnu, začítil som okrem vône pušného prachu aj niečo iné. A vzápätí som ich uvidel všetkých troch ležať na zemi v kaluži krvi. Vyzeralo to, akoby sa tam strhla bitka. Viem, že to znie veľmi hlúpo, ale akoby sa Vlk musel brániť pred Pekárikom a Malíčkom, a aj keď ho premohli, napokon vykŕvávali aj oni,“ dokončil Baračka.

„Tebe už načisto preskočilo. Azda chceš povedať, že tí vojaci sa vykántrili navzájom? Pre zmilovanie Božie, a čo je s korunou? Zostala tam?“ zhíkol preľaknuto Ilešházi, zízajúc na hradného kapitána.

„Žiaľ, nie, vaša milosť. Poklad tam už nebol, ale stále ho hľadáme. Stráže prehľadávajú každého, kto opúšťa hrad. Nikto nemôže odísť bez toho, aby mu skontrolovali koňa, výstroj, náklad, koč alebo voz. Dozerá na to šafár aj dôstojníci. Som presvedčený, že poklad je stále na hrade,“ odvetil odhodlane Baračka.

„Akože si presvedčený? Chceš mi azda povedať, že poklad z Prašnej bašty niekto vzal? Ukradol? Uhorskú kráľovskú korunu a všetky klenoty, ktoré k nej patria?“ ziapal škreklavo na kapitána Ilešházi celý červený od hnevu.

Hradný kapitán pred županom stál toporne ako socha. Bolo na ňom vidieť, že by tam najradšej nebol, ale stále

stál pred svojím nadriadeným a pánom, trenčianskym županom Gašparom Ilešházim, a ten zlý sen, do ktorého sa čoraz viac prepadal, sa nie a nie skončiť.

„Aj keď teraz kráľovský poklad nemáme, som presvedčený, že sa stále nachádza na hrade. Prikázal som vojakom prehľadať každý kút a hlásiť každú cennosť, ktorú sa im podarí nájsť,“ povedal napokon odhodlane prešedivený kapitán, ale hneď zbadal, že jeho slová sa minuli účinku.

„Ako tomu mám rozumieť, há?“ zreval naňho opäť, pričom bolo vidieť, že by ho najradšej vyplieskal bičom, alebo aspoň nejako inak zahanbil.

„Kráľovský poklad som, pravdaže, neprezradil, vojaci majú hlásiť akúkoľvek cennosť, ktorá bude na hrade. A prehľadať majú každý kút, každú miestnosť, pivnicu, ba aj žalár,“ vymenúval usilovne vojenský kapitán, aby aspoň trochu zmiernil grófov hnev.

„A teraz čo? To je všetko, čo mieniš spraviť? Budeš tu predo mnou stáť ako solný stĺp a zízať do prázdna? Azda si nemyslíš, že korunu nájdeš takto?“ rozkričal sa opäť gróf nahnevane, a Baračka znova pocítil jeho sliny na svojej tvári. Pálili ho ako šľak, aj by si azda poplakal ako malé decko, keby vedel, že to pomôže.

„Kto v noci opustil hrad? Čo hradby? Neušiel niekto po kladke na severnej strane?“ vypytoval sa znova a znova Ilešházi.

„Podľa stráží hrad v priebehu noci neopustila ani noha,“ odvetil hradný kapitán.

„A tomu mám akože veriť? Už keď som prišiel kedykoľvek večer ja so sprievodom, musel som čakať na otvorenie brány dlhšie, ako sa patrí. Vojaci ti drichmú v službe,“ pohoršoval sa Gašpar Ilešházi.

Kapitán Baračka iba previnilo pozeral do zeme. Nelenže v noci prišiel o troch statočných vojakov. Dôsledky môžu byť oveľa horšie. Toto bol bezpochyby najhorší deň v jeho vojenskej kariére.

„V noci bol hrad na váš príkaz kvôli väčšej bezpečnosti uzatvorený. Stráže nepúšťali nikoho dnu, ba ani von. Až skoro ráno opustili hrad ako prvé barónky a zemianky na kočoch. A potom, čo sa prevalil ten ohavný zločin, sme každého skontrolovali. Zatiaľ sa nám však vinníkov nepodarilo dolapíť,“ odrapotal usilovne veliteľ hradnej stráže.

„A ďalej? To je akože všetko? Kde je potom poklad, kráľovské insígnie Uhorského kráľovstva? To ste naozaj nenašli ani len plášť, alebo žezlo či jablko? Uvedomuješ si vôbec, čo si spôsobil?“ vyčítal mu znova a znova trenčiansky župan.

Ale Baračka opäť chvíľu iba stál ako kôpka nešťastia.

„Nasadil som všetkých vojakov. Podarilo sa im vypátrať ukradnutú múku, ktorá bola uskladnená v náradovni. Postupne prehľadávame izbice služobníctva a komory. Kľučiar nám otvoril obe kaplnky, no zatiaľ nič,“ odvetil smutne Baračka.

„Ak sa ti poklad nepodarí nájsť, skončil si ty aj tí tvoji podarení dôstojníci. Ste obyčajná lumpenpakáž všetci do jedného. V časoch, keď som sa na teba najviac potreboval spoľahnúť, si ma najviac sklamal. Odíď, strať sa mi z očí! Sluha!“ zakričal gróf na znamenie, že s kapitánom Baračkom skončil.

Hradný kapitán v hlbokom úklone vycúval z miestnosti. To už však župana nezaujímalo. Starec, ktorý bol jeho osobným komorníkom, čakal na príkazy.

„Zavolajte mi okamžite šafára,“ prikázal ostro gróf a pozrel zarazene z okna. Na hradnom nádvorí sa hmýril dav

vojakov, ani čoby bol vyhlásený poplach pred najvyšším nebezpečenstvom.

Nechcel si radšej predstavovať všetky tie dosahy, ktoré môže mať strata korunovačných klenotov na jeho spojenectvo s kniežaťom Betlenom. Na spojenie ich rodov a majetkov. Na všetky tie plány, ktoré spriada od svojho nástupu do županského úradu po nebohom strýcovi. Ale nech sa stane Božia vôľa.

Kapitola III.

Dvadsiateho deviateho mája 1620

Ranná vrava na trhovisku a vôňa klobásy, oškvarkov a slaniny mladému Kvastnicovi cestou do školy pripomenuli, že ani dnes ráno nič nejedol. Pridal radšej do kroku, aby nemeškal, pretože pre rektora by to bola ďalšia zámienka vylúčiť ho a presvedčiť definitívne o svojom kroku aj mestskú radu.

Odkedy v Trenčíne sídlilo vojsko sedmohradského kniežata Gabriela Betlena so sprievodom, bolo v uliciach vnútorného mesta oveľa viac života ako predtým. Kopol do spĺpky, ktorá sa mu priplietla pod nohy, a posledných pár krokov pridal. Slúžky hnali husi k vode, iné sa vracali z jatiek, čo sa každé ráno konali na konci Novej ulice pred hradbami. Kde-tu sa motal žobrák a osamelí kupci sa tmo-
lili na Hlavné námestie.

Pri dverách stretol dvojicu malých žiakov, kde si ho už skúmavým pohľadom premeriaval magister Hájny.

„Dobré ráno, domine Kvastnica,“ pozdravil ho dôrazne rektor.

„Dobré ráno, pán rektor.“

„Kedysi bolo u nás dobrým zvykom, že začínajúci učiteľ bol v škole vždy prvý, aby bol poruke, keby bolo treba

niečo súrne vyriešiť v súvislosti s prípravou na vyučovanie. Vidím, že ste na to neprišli, tak vám to s dovolením pripomínam. A nezabudnite, že na mestskej rade sa ma budú pýtať, ako som s vami spokojný.“

„Áno, samozrejme, pán rektor, vynasnažím sa.“

„Vraj vynasnažím sa – nebuďte smiešny, to už dávno malo platiť, najmä po tom vašom poslednom extempore,“ zvyšoval postupne hlas Hájny.

Kvastnica len pokorne sklonil hlavu a vykročil do triedy plnej kriku.

„Okamžite prestaňte. Takto sa pripravujete na vyučovanie?“ začal kričať po triede plnej chlapcov.

Rovnako kričal kapitán Baračka na vojakov, ktorých od rána vypočúval. Odpovede, podľa ktorých hrad nikto nepustil, ho doháňali do zúrivosti. Od rána nepočul nič iné.

„Kto teda zabil mladého Šimona, há?“ opakoval už niekoľkokrát tú istú otázku, ťahajúc statného podporučíka za hrivu neposlušných tmavohnedých vlasov.

Starý Martin Vlk ho ako mladíka priúčal vojenskému umeniu a Ondrej, jeho priateľ od detstva, s ktorým stváral pestrá na lúkach a v lesoch v okolí mesta, mu zachránil život pri bojoch s Turkami. A teraz boli všetci nebohí.

Baračka predpokladal, že ak sa mu do niekoľkých hodín nepodarí vypátrať vrahov a to, čo si odniesli, hrozí mu to najhoršie. Župan za maskou spravodlivého šľachtica skrýva aj odvrátenú tvár svojej povahy. A hradný kapitán, keďže ho pozná od malého chlapčáťa, ktoré v košieľke behalo po nádvorí, veľmi dobre vie, že s jeho dôverou si nehodno zahrávať. Navyše, ešte stále si napriek toľkým rokom, čo ubehli, pamätá, ako skončil jeho predchodca. Obzvlášť pokiaľ išlo o županovu česť a spojenectvo s kniežatom Betlenom, nemohol si dovoliť žiadne sklamanie.

A to, čo sa stalo, nebolo len obyčajné sklamanie. Bola to tá najhoršia vec, ktorá sa mu mohla prihodiť.

O tom, že na hrade je uložená kráľovská koruna, vedelo iba málo ľudí. Baračka bol jedným z nich. O to ťažšie bude teraz pátranie po jej zlodejoch a vrahoch. Navyše, náskok jednej noci krvilačníkom umožnil poľahky útek za Karpaty. Čo na tom, že od rána rozoslal na všetky strany výzvedné jednotky? Po okolí sa potulujú Turci i špehovia cisára Ferdinanda. Ktovie, kde poklad aj s vrahmi skončil. Dar- mo veru ľahal grófovi medové motúzy popod nos, teraz už ani sám neveril tomu, že poklad je ešte na hradnom kopci.

Stráže márne prehľadali každú jednu miestnosť na hrade, všetky pivnice, veže, bašty, kasárne, komnaty v palácoch, ba i tajne a obe kaplnky. Našli len tú kradnutú múku a strieborný príbor, o ktorom komorná prisahala, že je dedičstvom po nebohých rodičoch. Po poklade nebolo ani stopy, a rovnako nič nenapovedalo, kadiaľ mohol zločinec, či lepšie povedané zločinci, keďže premohli troch skúsených vojakov, ujsť.

Darmo gróf ešte raz vypočúval hradného kapitána a pýtal sa ho znova a znova na všetky podrobnosti o mŕtvych, na nič spolu neprišli. Prekérnu situáciu navyše komplikoval fakt, že o korune, ktorá zmizla z hradu, takmer nik nevedel.

Gróf a župan Ilešházi prisahal na svoju česť kniežaťu Betlenovi, že kráľovská koruna bude uňho v bezpečí. Lenže svätoštefanský poklad bol nevedno kde.

Gašpar Ilešházi zvažoval, či má vyjsť na najbližšom stretnutí pred spojencom s pravdou von a priznať, že o to najdrahšie, čo mu bolo zverené, prišiel.

Dvaja poručíci s jednotkami postupne prehľadávali všetky vozy na nádвориach, Prašnú baštu i barbakány. Keď

sa krátko pred dvanástou strhol silný vietor, na Barborinom paláci prievan s buchotom pozatváral okná. Dvaja mladí vojaci práve vchádzali do starej kaplnky, keď začalo aj pršať.

Hlavnú miestnosť Božieho stánku s malým kamenným oltárom, ktorý zdobilo súsošie Panny Márie s malým Ježiškom na rukách, presvetlilo svetlo sviec. Muži ich osadili do svietnikov a podujali sa poprezerat lavice.

„Nie je tu žiadny prach,“ skonštatoval nižší z vojakov.

„Nemá byť prečo, urodzená pani grófká sa sem s deťmi a komornými chodievajú modliť každý pondelok, stredy aj piatok. Chlapci sa tu učia aj katechizmus s mladým kazateľom, ktorý tu z času na čas odslúži aj omšu,“ odvetil strážam sluha a kostolník Melichar Pristaš.

„Sú tu aj nejaké ďalšie miestnosti?“

„Áno, je tu sakristia, oratórium na poschodí, kostnica v podzemí a sponedná miestnosť s krstiteľnicou na ľavej strane.“ Starý kostolník poslušne otváral vojakom všetky dvere do miestností prináležiacich ku kaplnke.

A hoci kapitán Baračka s najlepšimi vojakmi ešte raz kúsok po kúsku presnorili celý areál hradného brala vrátane všetkých brán, nenašli nič, čo by ich čo len o kúsok posunulo ďalej.

Na poobednom stretnutí s grófom kapitán Baračka nemohol podať o nič priaznivejšiu správku ako ráno. Prišli o troch vojakov, nepoznajú únikovú cestu zločincov z hradu a pre krátku obednú búrku už vôbec nevedia, ktorým smerom sa vydali.

Kapitola IV.

Deň predtým.

Dvadsiateho ôsmeho mája 1620

Aj v stanovom tábore pod hradom bolo rušnejšie než zvyčajne. Šľachtici zo širokého okolia prichádzali už viac ako dva týždne do mesta s podporou pre vojsko kniežaťa Betlena, aby mu pomohli v boji o Uhorské kráľovstvo.

Dvaja vojaci čistili zbrane za prvou líniou stráží. Od Kostola Svätého Ducha na nich pozerala žena s dvomi košmi zeleniny pod nohami. Akoby čakala na nejaký dohodnutý signál.

„Ty, žena, poď sem,“ zavolal proviantný kapitán Malachitz na Katarínu Detkovú stojacu pri kostole.

Vykročila za ním a vysypala obsah košov do suda, ktorý priniesli dvaja vojaci.

„V poriadku, môžeš ísť.“

„Počkajte,“ chytila ho za ruku. „A platiť bude kto?“

„Pozrimeže, nehanebnica jedna, azda sa ti máli, čo u teba minuli vojaci za posledné týždne? Dobre vieš, že proviant má platiť stolica.“

„Na hrade ma odmietli s tým, že od mája už výdavky vojska neplatia.“

„No to istotne, aj meno nového pápeža ti povedali?“

Drzaňa jedna, ešte bude do mňa dobiedzať! Stráže, odveďte ju a odovzdajte mestským pandúrom,“ naznačil Mallachitz posunkom, nech ju čo najskôr zaistia, lenže kým sa strážcovia spamätali, Katarína bola preč.

V priestoroch hradnej kuchyne sa tesne pred obedom vznášali v ovzduší príjemné vône vyberaných jedál. Okrem panstva dnes pripravovali slávnostný obed aj pre protestantských šľachticov zo širokého okolia. Malý Janko, ktorý bol v kuchyni pomocníkom, chvíľu zasnene pozeral z okna, keď dostal zaucho.

„A ty tu nepozeraš len tak podaromnici do luftu a zanes tento odkaz do Hanblivej Magdalény. Vieš, komu ho máš odovzdať?“ spýtal sa ho poloprísne kuchár Ignác.

„Pravdaže, panne Kataríne.“

„Správne. Vidiš, možno napokon z teba niečo predsa len bude,“ povedal mu kuchár, krívajúc späť k peci.

Michal Kvaštnica sa poobede ešte venoval zapisovaniu záznamov o výučbe, keď k nemu opäť zavítal rektor Hájny.

„Chcel som sa ešte opýtať, ako ste pokročili s prípravou divadelného predstavenia? V mestskej rade všetci očakávajú, že žiaci vystúpia na jarmoku, a v prípade úspechu aj pred hradným panstvom.“

„Ach, áno,“ skoro sa mladý učiteľ zakoktal. „Pravdaže na tom usilovne pracujeme, ale chlapci sú ešte malí, nie som si istý, či predstavenie zvládnú na takej vysokej úrovni, aby mohli hrať aj pred župným panstvom.“

„No, s tým si už hlavu nelámete. Ak to nezvládnú, samozrejme, zaistíme nápravu. Hradné panstvo, prirodzene, a aj mestská rada majú svoje očakávania. Úprimne povedané, myslel som, že aspoň toto by ste mohli pripra-

viť a zorganizovať bez chyby. Ale ak nie vy, zvládne to, pravdaže, niekto iný. S Pánom Bohom, domine Kvastnica,“ Hájny už-už odchádzal, ale potom sa otočil a vykročil až k učiteľskej katedre.

„A čo to máte vlastne na stole? Prepisujete tu dáke pohanské haky-baky? A to už je na čo dobré? Keby ste sa radšej poriadne venovali svojej práci,“ skonštatoval opovržlivo rektor a odišiel.

Mladý učiteľ zarazene pozeral na knihu, ktorá ležala pred ním. Všetci ho pred Hájny varovali, ale on ich vysmial. Bol presvedčený, že ako absolvent Pražskej univerzity bez problémov presvedčí trenčianskeho rektora o svojich kvalitách.

Vonku sa opäť zmrákalo a za oknami bolo počuť zvyčajný huriavk predjarmočného Trenčína. Na rínku sa práve konal slávnostný sprievod cechu krajčírov a strihačov. Cechmajster s ostatnými váženými členmi cechu, tovaríšmi a mladými učňami dôstojným krokom kráčali smerom ku kostolu. Zástupca cechmajstra niesol zástavu cechu, hneď za ním kráčal cechmajster, ktorý niesol cechovú knihu. Zapálené sviece dávali celému sprievodu slávnostný nádych.

Pri trojposchodovom meštianskom dome, ktorý z jednej strany susedil so šenkom U divého prasaťa a z druhej strany so židovskou školou a modlitebňou v jednom, sa zhovárali dve staré ženy.

Vyššia z nich s bielymi vlasmi zapletenými do vrkočov mala pred sebou položený kôš s jablkami. Volala sa Helena Mazancová a kedysi slúžila na hrade ako komorná starej grófkky. Jej priateľkou v rozhovore bola stará barónka Anna Motešická z Motešíc, ktorá čakala na koč, čo ju mal odviezť na hrad.